

Votre Programme Matmidim – Chiour ALEPH
Parashat Ytro – Du 31 janvier au 4 février 2021

בס"ד

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Brah'a sur un interdit

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la possibilité de faire une Brah'a sur un interdit** (par exemple dire Chéhakol sur un aliment taref...).

Même si de prime abord il semble évident de ne pas prononcer de bénédiction dans ce genre de cas, malgré tout les Richonim ont été en Mah'loket pour savoir si une telle Brah'a était possible, alors que l'objet de cette Brah'a est contre l'accord d'Hachem, puisque finalement au même moment il tire aussi un profit.

De plus, la halah'a considère qu'il y a certains types d'interdits qui nécessiteront bien une Brah'a et nous devront les connaître.

Cette Souguia peut avoir beaucoup d'incidences Halah'a, c'est pourquoi nous énumérerons les principales dans les vidéos de la semaine, puis d'autres cas seront mis en avant dans la vidéo de H'aboura du Jeudi.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יאָרע דבר תקלה על ידי, ולא אַפְשֵׁל בְּדַבַּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שְׁלֹא אָמַר עַל טֵמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טֵמֵא, וְלֹא עַל מִתֵּר אֲסוּר וְלֹא עַל אֲסוּר מִתֵּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאִשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי תֵּן חֲכָמָה מִפִּי דַעַת וְהִבּוֹנָה. גַּל עֵינֵי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׁשִׁמְתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שְׁמַתָּ חֻלְקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׁאֲנִי מִשְׁפִּי וְהֵם מִשְׁפִּימִים. אֲנִי מִשְׁפִּי לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁפִּימִים לְדַבְרֵי בְּטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמִקְבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מִקְבָּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רֹצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רֹצִים לְבָאָר שְׁחַת. שְׁנֹאֲמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִשִּׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחַצּוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֲבַטַח בְּךָ

L'étude aujourd'hui est dédiée

Leilouy Nishmat Chalom Fredj ben Tourquia z"l

Programme du Dimanche

1) Les sources de la Mah'loket

Etudier cette Mishna sur le Zimoun. Constaté que les interdits énumérés sont traités différemment. Ce sera une source de réflexion plus tard pour certains Psakim.

Selon vous, pourquoi Le Zimoun ne peut pas être fait avec quelqu'un qui a consommé un interdit ?

משנה מסכת ברכות פרק ז משנה א

שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן אכל דמאי ומעשר ראשון שנטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליהם אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליהם

Nous apportons deux Rachi : celui sur la Mishna et un autre dans la Guemarra. Quel est son avis sur notre sujet ?

רש"י על המשנה

ויאכל: והשמש. ששמש בסעודה
ואכל עמהם כזית כדי להצטרף עמהם
לזמון. ובכל הני אצטרף לאשמעינן
אע"ג דדמו לאיסור אין כאן ברכה
בעצירה כדמפרש ואזיל בגמרא: עד

L'explication pour la Koula dans Démaï sera intéressante pour la Halah'a

שְׁלֵשָׁה שֵׁאֲכָלוּ פֶּרֶק שְׁבִיעֵי בְּרֻכּוֹת מִזֵּי.
רש"י

לְבַסּוֹף: אֲכַל דְּמַאי וְכוּ': הֵא לֹא חֲזִי לִיה
 כִּיּוֹן דְּאִי בְּעֵי מִפְקֵר לְהוּ לְנִכְסִיה וְהוּי עֵנִי
 וְחֲזִי לִיה דְּתַנּוּ מֵאֲכִילִין אֶת הָעֵנִיִּים דְּמַאי

הַסְּכָּה: הֵא לֹא חֲזִי לִיה. וְהוּא לֵה
 בְּרַכַּת זְמוּן הַבָּאָה צַעֲזִירָה וְכַתִּיב
 (תְּהִלִּים י) צוֹלַע צֶרֶךְ נֶאֱחָץ ה' וְאָמַר
 מִר (א) (צִבְיָא דָף טז). הֲרֵי שְׂגוּל סָאָה
 שֶׁל חֲטִיִּים וְטַחֲנָה וְאִפְסָה וְצֶרֶךְ עֲלִיה
 אִין זֶה מְצֶרֶךְ אֵלָּא מִנְאָךְ: דְּמַאי.

Retenir la Guemarra suivante concernant les interdits Miderabanan

מִזֵּי: שְׁלֵשָׁה שֵׁאֲכָלוּ פֶּרֶק שְׁבִיעֵי בְּרֻכּוֹת.
 כְּצוּרְבָא מִרְבְּנֵן דְּמִי: אֲכַל טַבַּל וּמַעֲשֵׂר וְכוּ': טַבַּל פְּשִׁיטָא לֹא צְרִיכָא
 בְּטַבַּל טַבּוּל מִדְּרַבְנֵן ה"ד בְּעֵצִיין שְׁאִינוּ נְקוּב: מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן כּו': פְּשִׁיטָא לֹא

Les mots du jour à apprendre :

Inviter	לְזַמֵּן
Ont été rachetés	נִפְדוּ
Prélèvement	תְּרוּמָה

L'étude aujourd'hui est dédiée à la bonne santé de

Itshak bar Yossef et Dvora bat Rahel

Programme du Lundi

L'avis du Rambam et du Ravad au centre de la Mahloket

רמב"ם הלכות ברכות פרק א הלכה יט

כל האוכל דבר האסור בין בדדון בין בשגגה אינו מברך עליו לא בתחלה ולא בסוף, כיצד הרי שאכל טבל של דבריהם או שאכל מעשר ראשון שלא נטלו תרומותיו או מעשר שני והקדש שלא נפדו כהלכתן אינו מברך, ואין צריך לומר אם אכל נבלות וטרפות או שתי יין נסך וכיוצא בו.

השגת הראב"ד: כל האוכל דבר האסור כו' עד לא בתחלה ולא בסוף עד סוף הפרק. כתב הראב"ד ז"ל א"א טעה בזה טעות גדולה שלא אמרו שאין מברכין אלא שאין מזמנין עליהם לומר שאין להם חשיבות קביעות הואיל ואוכלין דבר האסור והוא כעין אכילת פירות שאין להם קבע לזימון אבל ברכה תחלה וסוף למה לא יברכו הואיל ונהנו עכ"ל

Selon vous, l'avis du Rambam correspond-il à la lecture Pchouta (de prime abord) de la Mishna ?

Selon vous, Pense-t-il que le problème est l'acte de l'homme qui a fait l'interdit, ou bien c'est la Braha sur un objet interdit en lui-même qui est mis en cause ?

Quelle est la Svara du Ravad ? que penserait-il pour les Birkot Hamitsvot ?

Les preuves pour chacun des avis

Qu'est ce que le Roch pense pour les Birkot Hamitsvot ?

רא"ש מסכת ברכות פרק ז סימן ב

ב. אכל טבל כתב רבינו משה ז"ל שאינו מברך עליו לאג בתחלה ולא בסוף והראב"ד ז"ל השיג עליו ז"ל טעה בזה טעות גדול שלא אמרו אין מברכין אלא שאין מזמנים עליהם לומר שאין להן קביעות לזימון הואיל ואוכלים דבר איסור והוא כעין אכילת פירות שאין להן קביעות לזימון אבל ברכה תחלה וסוף למה לא יברכו הואיל ונהנה ונ"ל כדבריו וכן מוכח מהא דאמרי' בפ"ק דסנהדרין (דף ו ב) ובפ' הגוזל קמא (דף צד א) הרי שגזל סאה חטים מחבירו טחנה אפאה והפריש ממנה חלה אין זה מברך אלא מנאץ משמע שחייב לברך אלא שברכתו היא ניאוצ

חידושי הרשב"א מסכת ברכות דף מה עמוד א

מתני' אכל טבל, אוקימנא בגמרא בטבל טבול דרבנן, כגון שזרעו בעציץ שאינו נקוב, וכתב הראב"ד ז"ל דמינה שמעינן דאלו שאין מפרישין חלת האור מעיסתן אף על פי שאינה אלא מדרבנן אין זמון ביניהן, וטעמא דמילתא דאין מזמנין על מי שאכל דברים האסורים מפני שאין חביריו רשאים להתחבר עמו בחבורה, ובני חבורה שכלן אכלו מדברים האסורין אלו גם הן אין להם קבע שאין קבע וחבור לדברים האסורים, והלכך דוקא ברכת זמון הוא דאין כאן אבל האוכל מהן אף על פי שאינו רשאי חייב לברך עליהן המוציא וג' ברכות שלא אמרו אלא שאין מזמנין עליהן, והרמב"ם ז"ל לא כתב כן וזו היא אחת מן ההשגות שהשיג עליו הראב"ד ז"ל, ולי נראה כדברי הרמב"ם ז"ל מדתניא ומיית' לה בפ' במה מדליקין [כ"ג א'] הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו ומפרישין אותו ערום בין השמשות, דאלמא דמאי הוא דמברכין עליו הא טבל אין מברכין עליו, ודוחק הוא לומר מברכין כדי נקטי' ואגב גררא דמזמנין

Les mots du jour à apprendre :

Biens libre de propriété	הַפְּקָר
Biens	נְכָסִים
Ca lui est apte	חֲזִי לִיה

Programme du Mardi

Avis du Beit Yossef

Comment comprenez-vous sa preuve du Yeroushalmi ?

בית יוסף אורח חיים סימן קצו

אכל טבל אין מזמנין עליו. משנה בפרק שלשה שאכלו (מה.) ובגמרא (מז:): אוקמינן בטבל טבול דרבנן כגון שזרעו בעציץ שאינו נקוב וכתב הרשב"א (שם במשנה) בשם הראב"ד דמינה שמעינן דאלו שאין מפרישין חלת האור מעיסתן אף על פי שאינה אלא מדרבנן אין זימון ביניהם

כתב הרמב"ם שאין מברכין עליו לא בתחלה ולא בסוף וכן על כל דבר של איסור ואפילו איסור דרבנן והראב"ד השיג עליו וכתב שלא אמרו אלא אין מזמנין עליו וכו'. בפ"א מהל" ברכות (הי"ט) והרא"ש כתב בריש פרק שלשה שאכלו (סי' ב) שנ"ל כדברי הראב"ד מדאמרין בפרק קמא דסנהדרין (ו:): ובפרק הגוזל (בבא קמא צד.) הרי שגזל סאה חטים טחנה אפאה והפריש ממנה חלה אין זה מברך אלא מנאץ אלמא שחייב לברך אלא שברכתו הוא ניאוצ ע"כ ולא ידעתי למה דחה דברי הרמב"ם בכך דהא גרסינן בירושלמי פרק קמא דמסכת חלה (ה"ה) תני מצה גזולה אסור לברך עליה אמר רבי אושעיא על שם (תהלים י ג) ובוצע ברך נאץ יי' הדא דאמרה בתחלה אבל בסוף דמים הוא חייב לו רבי יוסי אומר אין עבירה מצוה אמר רבי אילא (ויקרא כז לד) אלה המצות אם עשיתן כמצותן הרי הן מצות ואם לאו אינן מצות ומשמע דלרבי יוסי ורבי אילא **בסוף נמי** אינו מברך על מצה גזולה. ואין לדחות ולומר דאדרבה משם ראייה דטעמא דמצת מצוה היא הא לאו הכי שפיר מברך עליה דהא איכא למימר דברכת המזון נמי מצוה היא דכתיב (דברים ח י) ואכלת ושבעת וברכת והא דנקט מצה להודיעך כחו דרבי אושעיא דאף ע"ג דאיכא נמי מצות מצה מברך בסוף וההיא דהרי שגזל חטים וכו' נמי כדברי הרמב"ם דייקא לפום נוסחי דידן שכתוב בהם כיצד מברך אין זה מברך אלא מנאץ דמשמע דמתמה כיצד אפשר שיברך והלא אם היה מברך אינו אלא מנאץ הילכך לא יברך. וגם לפי נוסחת הרא"ש יש לפרש דהכי קאמר אם בא לברך אין זה מברך אלא מנאץ הילכך לא יברך. ועוד דבהדיא תניא בתוספתא דמסכת דמאי פ"ב (הי"ד) כיוצא בו לא יושיט ישראל אבר מן החי לבני נח ולא כוס יין לנזיר שאין מאכילין את האדם דבר שהוא אסור לו ועל כולן אין מברכין עליהן ואין מזמנין עליהן ואין עונין אחריהן אמן וגם מדברי רש"י בפירוש משנה קמייתא דפרק שלשה שאכלו משמע דסבירא ליה דאין מברכין על דבר איסור וכן נראה שהוא דעת ה"ר יונה וגם הרשב"א (מה. ד"ה מתני') סובר כן והביא ראייה מדתניא בפרק במה מדליקין (שבת כג.). הדמאי מערבין בו ומשתתפין בו ומברכין עליו ומזמנין עליו אלמא דמאי הוא דמברכין עליו הא טבל אין מברכין עליו ודוחק הוא לומר דמברכין כדי נקטיה ואגב גררא דמזמנין ע"כ וכן הלכה

Les mots du jour à apprendre :

Récolte non prélevée	טָבֵל
Pot	עֲצִיץ
Troué	נְקוּב

*L'étude aujourd'hui est dédiée à la Réfoua Chéléma de
Rachel bat Zohra*

Programme du Mercredi

Peut-on expliquer le Yerousalmi différemment que le Beit Yossef ? Voir le Roch lui-même sur ce Yerousalmi.

רא"ש מסכת פסחים פרק ב סימן יח

וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פ"ו מהל" מצה) דאין אדם יוצא במצה גזולה *ובירושלמי (פ"ק דחלה הל" ט) גרס מצה גזולה אסור' לברך עליה אמר ר' אושעיא ע"ש שנא' ובוצע ברך נאץ ה'. הדא דתימר בתחלה אבל בסוף דמים הוא דחייב ליה אלמא משמע דאין בו איסור אלא משום ובוצע ברך נאץ וגו' אבל בדיעבד נפיק בה. ותו מסיק בה בירושל' רבי [יונה] אומר אין עבירה מצוה רבי יוסי אומר אין מצוה עבירה אמר רבי אילא אלה המצות אם עשאו כמצותן מצוה ואם לאו אינה מצוה. ואפשר דהני אמוראי פליגי ואית להו כיון דלא עשאו כמצותן אינה מצוה ולא יצא ידי חובתו

Etudier cette nouvelle vision développée par le Taz. Pensez-vous que ca puisse être conforme aux paroles du Ravad et du Roch cités précédemment ?

ט"ז אורח חיים סימן קצו ס"ק א

[...] ולעד"נ דודאי לא היה מביא הרא"ש ראייה מההיא דמנאץ ללמוד משם שיברך וינאץ הקדוש ברוך הוא דודאי טוב לו השתיקה אלא נראה דגם הראב"ד אינו חולק על אוכל איסור במזיד אלא על האוכל בשוגג שכ"כ הרמב"ם שם כל האוכל דבר איסור בין בזדון בין בשגגה אינו מברך עליו תחלה וסוף כו' ונ"ל דכ"ע ס"ל דמתני' שאמרה אכל טבל אין מזמנין היינו שאכל בשוגג דאלו במזיד הוה רשע גמור ופשיטא שאין מזמנין עמו אלא ודאי דבשוגג אמרינן כן וס"ל להרמב"ם דאין אכילתו נחשבת אכילה כלל ודומה למ"ש בי"ד ס' קי"ט המוכר לחבירו דבר שאיסורו מן התורה ואכלו יחזור לו המעות דהוה כאלו לא אכלו הכי נמי כן הוא לענין ברכה וחמיר טפי דאפילו באיסור דרבנן נחשב לגבי ברכה כאלו לא אכל כלל [...]

2) Décisions Halah'a

שולחן ערוך אורח חיים סימן קצו סעיף א

אכל דבר איסור, אף על פי שאינו אסור אלא מדרבנן, אין מזמנין עליו ואין מברכין עליו לא בתחלה ולא בסוף

משנה ברורה סימן קצו ס"ק ד

ולא בסוף - ואפילו אם אכל כדי שביעה ואם אכל [ד] בשוגג ונזכר אחר אכילתו דעת הט"ז ועוד כמה אחרונים דבזה יוכל לברך בסוף [והיינו אפילו לא אכל כדי שביעה] דבזה לא שייך נאוך אלא דלענין זימון [ה] אפילו בשוגג אין לזמן ע"ז דאכילת איסור לא חשיבא קביעות. אם גנב או גזל חטים וטחנן ואפאן [ו] י"א שאע"פ שקנאן בשינוי והרי הם שלו אלא שחייב לשלם לו דמים עבורם מ"מ אסור לברך ע"ז בין ברכה ראשונה ובין בהמ"ז [ז] דלענין ברכה דאית בה הזכרת השם חמיר טפי ותמיד הוא בכלל נאוך [ח] וי"א דהואיל וקנה יכול לברך ודעת המ"א דלענין בהמ"ז אם אכל כדי שביעה יש להורות בזה שיברך בהמ"ז [ט] דהוא דאורייתא ויש להחמיר ולברך

Les mots du jour à apprendre :

Qui faute sans connaître l'interdit	שוגג
Pauvre	עני
Moudre	טחן

Programme du Jeudi

Lorque la consommation d'un interdit est pour un cas de force majeure (différents cas)

בית יוסף סימן רד

ורבינו ירוחם (נט"ז ח"א קמג): כתב וזה לשונו שמה שדבר לרפואה או אכל לא יברך עליו שאם הוא דבר אסור ואכלו שלא במקום סכנה לא יברך ואם הוא במקום סכנה גם כן לא יברך וזה הכלל כל מידי דלרפואה לא יברך עליו כדאמרין האי מאן דחנקתיה אומצא כך כתב הרמ"ה בתשובה עד כאן לשונו ותמהני על מה שפטר מברכה לשותה דבר לרפואה שהרי בגמרא שכתבתי בסמוך אמרין בהדיא דאע"ג דלרפואה מכיין כיון דאית ליה הנאה מיניה בעי ברוכי. ומה שפטר מברכה אוכל דבר אסור במקום סכנה אין כן דעת הרא"ש שהרי כתב שחולה שאכל ביום הכפורים מברך ומזכיר של יום הכפורים בברכת המזון* וכן כתבו הגהות מיימון בפ"א מהלכות ברכות (בסופו בדפוס קושטא) ועוד שכבר נתבאר בסימן קצ"ו שהרא"ש (פ"ז סי' ב) סובר כהראב"ד (השגות לברכות פ"א הי"ט) שאוכל דבר אסור מברך עליו ושם נתבאר דלהרמב"ם (ברכות פ"א הי"ט) אינו מברך עליו ומיהו היכא שאוכל דבר אסור לרפואת חולי נראה דלהרמב"ם נמי מברך עליו

משנה ברורה סימן קצו ס"ק ה

דבר אסור - ואפי' אכל אסור דאורייתא במקום סכנה כגון מפני חולי והטעם דכיון דסכנה הוא [י] התירא קאכיל ואדרבה מצוה קעביד להציל נפשו וכדכתיב וחי בהם ואחז"ל וחי בהם ולא שימות בהם.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רד סעיף ח

כל האוכלין והמשקין שאדם אוכל ושותה לרפואה, אם טעמם טוב והחיר נהנה מהם, מברך עליהם תחלה וסוף. הגה: אם אנסוהו לאכול או לשתות, אף על גב דהחיר נהנה ממנו אינו מברך עליו, הואיל ונאנס על כך (ב"י בשם אהל מועד והרא"ה)

משנה ברורה סימן רד ס"ק מה

אף על גב דהחיר וכו' - ולא דמי למש"כ לקמיה בסעיף ט' באוכל אסור מפני הסכנה דמברך עליו כיון דעכ"פ נהנה אף דגם שם אכילתו ע"י אונס שאני התם דהאונס אינו על האכילה גופא משא"כ הכא שהאכילה גופא הוא ע"י אונס שאונסים אותו לאוכלו [לח] לא שייך בזה לחייבו לברך על הנאתו כיון שהוא בע"כ כן היא סברת הרמ"א והסכימו עמו הרבה אחרונים [מ] ויש חולקים ע"ז וס"ל דכיון שסוף סוף נהנה גרונו מזה חשיבא אכילה וצריך לברך ע"ז וכהיהא דס"ט ועיין בח"א שהכריע דבפת אם אכל כדי שביעה דבהמ"ז שלו הוא מה"ת יברך

Les mots du jour à apprendre :

Enfourne	אופה
Fixité	קביעות
Puisque	הואיל

Bon Limoud sur Matmidim !